

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	4086
Suga:	<i>Saussurea alpina ssp. esthonica</i>
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0200200
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Ķemeru Nacionālais parks
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	23.04.2024.
Vispārējās piezīmes:	<p>Igaunijas rūgtlapi kā sugu nodala no daudz plašāk Eiropas kalnu apvidos sastopamās Alpu rūgtlapes <i>Saussurea alpina</i> (L.) DC. Igaunijas rūgtlapes areāls ir ļoti šaurs un šo sugu var uzskatīt par Baltijas jūras reģiona ZA daļas endēmu – suga sastopama tikai Igaunijā, Sanktpēterburgas apgabalā (kur gan pēdējo 40 gadu laikā nav atrasta) un Latvijas rietumdaļā: 1) Ķemeru nacionālajā parkā, 2) mikroliegumā “Dubļukrogs” (abas atradnes šķir tikai meža stiga un faktiski to var uzskatīt par vienu atradni), 3) Dabas liegumā “Popes zāļu purvs” (Latvijas Dabas., 2021).</p> <p>Latvijā Igaunijas rūgtlape aug kaļķainās, mainīga mitruma režīma augsnēs. Kā vairums kalcifīto augu sugu, kas aug mitrās vietās, Igaunijas rūgtlape labi adaptējusies dažādiem mitruma režīmiem un periodiskām ūdens līmeņa svārstībām. Zināms, ka mitro vietu kalcifītās augu sugas lielākoties ir tolerantas pret ūdens līmeņa maiņu 25 cm robežās (Gailīte 2012).</p> <p>Igaunijas rūgtlapes Latvijas un Igaunijas populāciju pētījumos (Gailīte, 2012) konstatēts, ka ļoti nopietns drauds sugas pastāvēšanai ir zemā sēklu kvalitāte un ar to saistītā dīgtspēja, kas samazina sugas iespējas vairoties ģeneratīvi. Agneses Gailītes pētījumā noskaidrots, ka Igaunijas rūgtlapes populācijas ģenētiskās daudzveidības samazināšanās pašlaik neapdraud, tomēr periodiski būtu jāveic ģenētiskās daudzveidības monitorings, lai prognozētu populācijas dzīvotspēju ilgtermiņā. Tas sevišķi svarīgi mazām un izolētām populācijām, jo tās visvairāk apdraud nejaušas vides vai ģenētiskās izmaiņas (Gailīte, 2012).</p>

Lauks	Paskaidrojums
CV_USE	251

Lauks	Paskaidrojums												
	<p>Aprēķinos izmantoti 2020. gada un 2021. gada sugas uzskaites dati. Abos gados veikta sugas totālā uzskaitē. 2020. gada uzskaitē konstatēti 150 indivīdi (Priede, 2020), bet 2021. gada uzskaitē – 419 indivīdi (Latvijas Dabas., 2021). Tā kā 2020. gada un 2021. gada uzskaišu dati būtiski atšķiras, starp abu gadu populāciju lielumiem rēķināts vidējais ģeometriskais (funkcija “GEOMEAN”).</p> <p>Pilna sugas indivīdu uzskaitē ĶNP veikta 2008., 2016. un 2021. gadā. ĶNP teritorijā līdz 2019. gadam bija tikai viena Igaunijas rūgtlapes audze (grupa) ar 30–70 augiem, bet 2019. gadā Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieki konstatējuši vēl vienu, tālāk uz D no ĶNP robežstīgas (nav skaitīti indivīdi) (Priede, 2020).</p> <p>Igaunijas rūgtlapes atradne ĶNP atrodas blakus m/k Dubļukrogs atradnei – teorētiski to var uzskatīt par vienu atradni, jo abas teritorijas šķir tikai meža stīga. Teritorija ir sena meža pļava, kas visticamāk senāk izmantota siena pļaušanai vai lopu ganīšanai. Pašlaik teritorija ir meža zeme, atbilstoši meža inventarizācijas datiem – 130 un 140 gadus vecas mežaudzes. Dabā mežaudze ir skraja, “parkveida”, kas ļauj pieņemt, ka pļaušana vai ganīšana jau 20. gs. sākumā notikusi mežā, bet regulārā traucējuma dēļ kokaudze veidojusies skraja, jaunie koki nopļauti vai noēsti, bet zemsedzē attīstījusies zālājiem raksturīga veģetācija (Priede, 2020).</p>												
Unit_CV	<p>Indivīdi</p> <p>Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, vaskulāro augu populācijas lielumu novērtē indivīdos (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).</p>												
Habitat	Annex I viens												
Annex I	<p>6410</p> <p>Igaunijas rūgtlape Ķemeru nacionālā parka teritorijā sastopama ES nozīmes aizsargājamā zālāju biotopā 6410 <i>Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs</i>.</p>												
Annex I_area_USE	<p>0,45</p> <p>Ķemeru nacionālajā parkā Igaunijas rūgtlape sastopama vienā poligonā, kura platība ir 0,45 ha. Sugas dzīvotnes laukumu platību lielumi ņemti no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka (skatīt 1. pielikuma 1. attēlu), pamatojoties uz līdzšinējiem sugas pētījumiem teritorijā.</p>												
Other_area_USE	Na												
OK_DEN	<p>Igaunijas rūgtlapes populācijas blīvumi (blīvuma mērvienība – indivīdi/ha) Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā. Ar zaļo krāsu tabulā attēlots eksperta noteiktais optimālais blīvums, kas šajā gadījumā atbilst Ķemeru nacionālā parka blīvumam.</p> <table><tr><th>N2000 vieta</th><th>CV_DEN, ind./ha</th><th>Blīvums</th></tr><tr><td>Dubļukrogs</td><td>1019.98</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Ķemeru nacionālais parks</td><td>557.11</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Popes zāļu purvs</td><td>254.87</td><td>Zems</td></tr></table>	N2000 vieta	CV_DEN, ind./ha	Blīvums	Dubļukrogs	1019.98	Augsts	Ķemeru nacionālais parks	557.11	Optimāls	Popes zāļu purvs	254.87	Zems
N2000 vieta	CV_DEN, ind./ha	Blīvums											
Dubļukrogs	1019.98	Augsts											
Ķemeru nacionālais parks	557.11	Optimāls											
Popes zāļu purvs	254.87	Zems											
OPT_DEN	Optimālais blīvums izvēlēts, balstoties uz eksperta viedokli, Par optimālo blīvumu izraudzīts Ķemeru nacionālā parka blīvums – 557,11 indivīdi/ha.												

Lauks	Paskaidrojums
OK_NEW	Nē. Nav nepieciešams veidot jaunas dzīvotnes, bet uzturēt labā kvalitātē jau esošās, pie nepieciešamības veicot dažādus atjaunošanas un apsaimniekošanas pasākumus.
AREA_NEW	0
OK_INT	Nē. Jautājumu par indivīdu translokāciju izskata tikai gadījumos, kad Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumā sugas aizsardzības stāvoklis novērtēts kā U2.
IND_INT	0
Papildus nosacījumi	Eiropas Savienības Kohēzijas fonda projekta “Apsaimniekošanas pasākumu veikšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanai” ietvaros 2022. un 2023. gadā tika veikti Igaunijas rūgtlapes dzīvotnes uzlabošanas pasākumi – koku un krūmu apauguma novākšana, kā arī teritorijas pļaušana ar rokas instrumentiem (trimmeri) (Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas valsts meži, 2023).
Cits lauks	

Izmantotā literatūra

Baroniņa, V. 2014. Dabas aizsardzības pārvalde, 2017 un 2022. Augu monitoringa metodika Natura 2000 teritorijās un ārpus tām. 20 lpp. Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/13936/download>

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

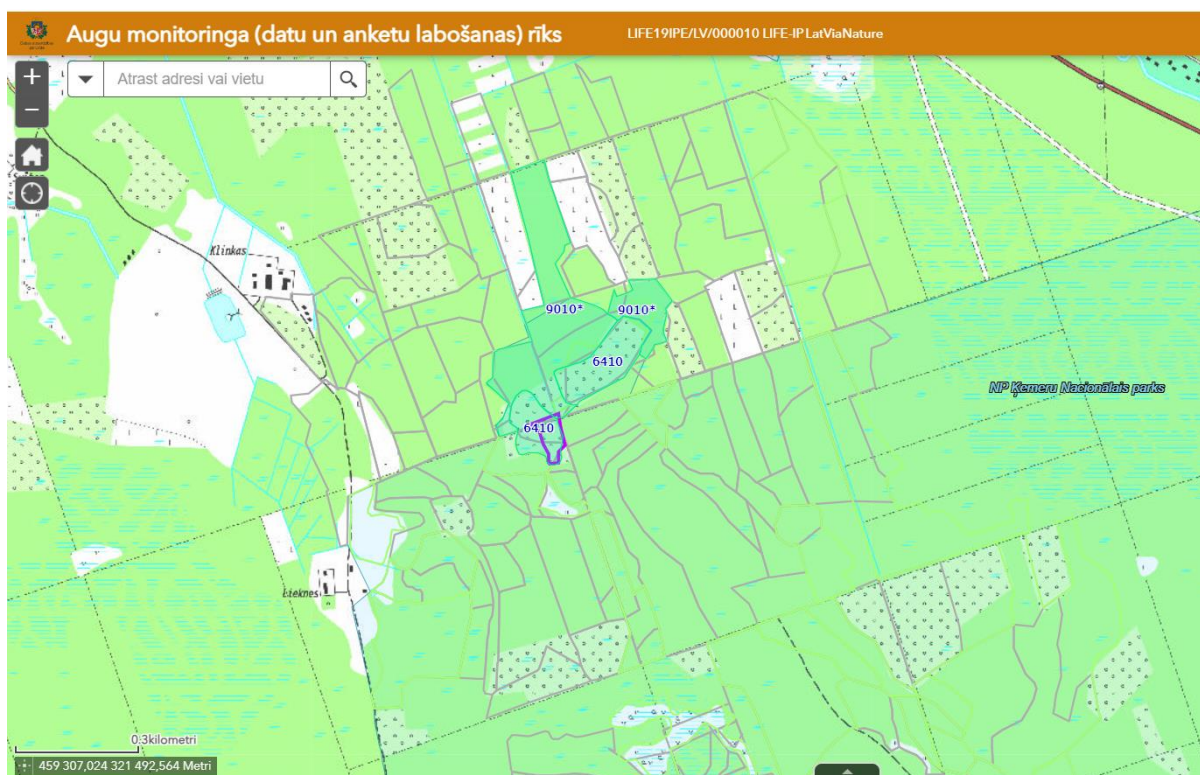
Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”.

Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas valsts meži. 2023. Eiropas Savienības Kohēzijas fonda projekts “Apsaimniekošanas pasākumu veikšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanai”. NR.5.4.3.0/20/I/001. Projekta īstenošanas izvērtējuma ziņojums. Rīga, Sigulda. 142 lpp.

Gailīte, A. 2012. Fizioloģiskie un ģenētiskie aspekti Igaunijas rūgtlapes (*Saussurea esthonica*) saglabāšanā. Promocijas darbs. Latvijas Universitāte, Rīga, 93 lpp.

Latvijas Dabas fonds. 2021. Vaskulāro augu un sūnu sugu monitorings un inventarizācija Natura 2000 teritorijās un ārpus tām 2021. gadā. Rīga, 249 lpp.

Priede, A. 2020. Atzinums par bioloģiski vērtīga zālāja biotopa un Igaunijas rūgtlapes dzīvotnes atjaunošanu austrumos no Liekņiem Engures novada Engures pagastā zemes gabalā ar kadastra Nr. 90820030057. 10 lpp.

1.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēlots Igaunijas rūgtlapes dzīvotnes laukums Ķemeru nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 23.04.2024.